

BẢNG TIN HẰNG THÁNG SỐ 116

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

A 501(c) (3) Non-Profit Organization Tax ID: 20-0094475

10731 TRIOLA LANE, HOUSTON, TEXAS 77072

DIỆN THOẠI: 713-922-5638 ** EMAIL: datlam1951@yahoo.com

Web Site: www.hoiaihuybienhoa.org

PHÁT HÀNH NGÀY 01 THÁNG 10 NĂM 2013, TẠI HOUSTON, TEXAS

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ **Ban Chấp Hành 2010-2013**

Ban Điều Hành

Hội Trưởng

Ông Lâm Sĩ Đắt

Phó Hội Trưởng Nội Vụ

Ông Ngô Khương An

Phó Hội Trưởng Ngoại Vụ

Ông Kevin Đức Nguyễn

Thư Ký

Cô Đỗ Thị Minh Tâm

Thủ Quỹ

Cậu Bùi Anh Tuấn

T/B Lễ Vía Đức Ông

Trần Thượng Xuyên

Ông Ngô Khương An

(Kiêm nhiệm tạm thời)

Thư từ, chi phiếu xin ghi:

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

10731 Triola Lane

Houston, Texas 77072

Điện Thoại:

713-922-5638 (c)

(Điện thoại của Ông Hội

Trưởng Lâm Sĩ Đắt)

Thư Ngỏ

Kính thưa Quý Đồng Hương và Thân Hữu.

Sau hơn hai tuần lễ sinh hoạt hội ngộ đồng hương và du ngoạn theo chương trình Hội Ngộ Biên Hoà-Sydney-Melbourne 2013 tại miền Nam Úc Châu, phái đoàn Hoa Bưởi Vượt Thái Bình Dương III đã trở về nguyên quán tại Hoa Kỳ bình an. Chương trình đã hoàn tất và thành công viên mãn.

Được sự tận tình lo lắng và giúp đỡ của “**Cô Bảy Sydney**”/Anh Chị Thy Tài & Nguyễn Nhật Tân trong suốt nguyên tuần lễ tại Sydney với những ngày tao ngộ, du ngoạn, thết đãi, tặng quà lưu niệm...; đồng thời, có thêm sự tài trợ công sức của cô Liễu, ông bà Tăng Xuân Dũng, chủ nhân Turbo Auto Parts..., phái đoàn được những ngày tràn đầy kỷ niệm tình quê xứ Bưởi nơi xa xứ, sinh hoạt rất vui mừng vì biết được những danh lam thắng cảnh Sydney cùng những vùng lân cận và gặp được nhiều đồng hương, cả hơn mấy mươi năm xa cách. Buổi tiệc hội ngộ tại Quán Ninh Kiều với xiết bao tình lưu luyến. Buổi cơm tại nhà cô Liễu với món “cháo khuya” và ca hát vui cười. Đậm đà tình nghĩa con dân Biên Hoà khi đến chiêm bái nhà chí sĩ Nguyễn Ngọc Huy và hàn huyên tâm sự với anh chị Liêng Khắc Văn cũng như nhóm đồng hương và thân hữu tại gia trang Hoa Vàng.

Đến Melbourne tuần lễ tiếp theo, phái đoàn lại có thêm những ngày vui tao ngộ và du ngoạn trọn vẹn. Thầy cô Nguyễn Tường Lưu, anh chị Trâm Cẩm Phiêu, anh chị Lê Tấn Tài và chủ nhân quán Vũng Tàu (vợ chồng anh Sĩ, con Bác Sáu Quảng) đã tạo nên những buổi tiệc đồng hương; đặc biệt, tiệc hội ngộ tại quán Vũng Tàu, thật thú vị với những thực đơn rất Biên Hoà, ăn mệt nghỉ cho đến gần 10 giờ khuya và sau đó là phần hát karaoke của những “mầm non ca sĩ già” góp vui.

Thưa Quý Vị,

Ngàn dặm trời xa, vượt trùng dương đôi bờ cách biệt, gần 24 giờ bay để đến Úc Châu, tìm lại thăm viếng nhau ngỡ chừng như là giấc mơ. Giấc mơ nay đã là sự thật sau chuyến đi vừa qua. Hội Ái Hữu Biên Hoà đã thực hiện được một sinh hoạt lịch sử để lại thế hệ sau hiểu biết và cảm mến tình quê cha đất mẹ, dù nơi hải ngoại vẫn không quên nhau.

Hội thân thành cảm tạ sự hy sinh công sức của ông Hội Trưởng Lâm Sĩ Đắt, anh chị Nguyễn Kim Lộc-Trường Đoàn, “**Cô Bảy Sydney**”/Anh Chị Thy Tài & Nguyễn Nhật Tân, Cô Liễu, Ông Bà Tăng Xuân Dũng, Anh Chị Liêng Khắc Văn, Thầy Cô Nguyễn Tường Lưu, Anh Chị Trâm Cẩm Phiêu, Anh Chị Lê Tấn Tài và Anh Chị Sĩ; nhất là các thành viên thuộc Đoàn Hoa Bưởi Vượt Thái Bình Dương III đã không quản ngại đường xa, tuổi già, hợp lực cùng ông hội trưởng theo chân đoàn trong chuyến đi để đời này.

“Họ đã tìm lại nhau, gặp gỡ người xưa cùng xír gọi là đồng hương Biên Hoà nơi quê người, để bên nhau quý mến và nhớ mãi cả đời về sau!”

Trân trọng kính chào.

Tiểu Sử và Công Nghiệp Đức Thượng Đẳng Thần Trần Thượng Xuyên

Ông có tên tự là Tấn Tài, thuộc Trần Gia Trang (Gia Huy là HỒ, từng thế hệ nối tiếp nhau qua thứ tự chữ lót như sau: Nguyên, Thượng, Tấn, Đại, Thụ, Ngọc, Minh), Huyện Ngô Xuyên, Phủ Cao Châu, Tỉnh Quảng Đông, Trung Quốc. Tương truyền Ông mất năm 1725 (Ất Ty), nhằm ngày 23 tháng 10 ta. Đức Ông là Tổng Binh của ba châu: Cao Châu, Lôi Châu và Liêm Châu dưới triều nhà Minh (Trung Quốc). Năm 1644 (Giáp Thân) nhà Minh sụp đổ, nhà Mãn Thanh lên ngôi. Nhiều bậc trung thần của nhà Minh không chịu thần phục Mãn Triều, nên đã nổi lên khởi nghĩa: “BÀI MÃN PHỤC MINH”, trong đó có Tướng Trương Ngạn Địch (thuộc Trương Gia Trang với Gia Huy là Hạc) và Tổng Binh Trần Thượng Xuyên

Nhưng..., việc lớn không thành, Tướng Trương Ngạn Địch và Tổng Binh Trần Thượng Xuyên đã mang ba ngàn quân cùng với gia quyến và trên 50 chiến thuyền xuôi Nam, đến nước ta vào cửa Từ Dung, triều kiến Chúa Nguyễn Phúc Tần (1648 Mậu Tý - 1687 Đinh Mão) lúc bấy giờ đang cai trị miền Nam, để xin được thu nhận làm dân nước Đại Việt.

Hiền Vương Nguyễn Phúc Tần chấp thuận và cho họ vào Nam. Trên chuyến hải hành này đoàn thuyền không may bị bão. Nhóm thuyền do Tướng Trương Ngạn Địch và Hoàng Tiến dẫn đầu bị trôi giạt về phía cửa sông Tiền Giang, từ đó đến định cư vùng Định Tường-Mỹ Tho. Số còn lại dưới sự điều động của Tổng Binh Trần Thượng Xuyên và Tướng Trần An Bình vào cửa Cần Giờ, ngược dòng sông Đồng Nai rồi dừng lại vùng Đông Phố tức Biên Hoà ngày nay.

Từ một vùng đất hoang sơ, rừng thiêng vắng vẻ, Tổng Binh Trần Thượng Xuyên đã một mặt nỗ lực huy động, đôn đốc đồng bào khẩn hoang trồng trọt phát triển về nông nghiệp, một mặt khuyến khích thương nhân khuếch trương xây dựng phố xá, mở mang bến cảng, trao đổi buôn bán với thương nhân trong nước và ngoại quốc. Nhờ đó mà không bao lâu, cả một vùng tả ngạn sông Đồng Nai từ làng Bình Hoà cho đến Cù Lao Phố đã trở thành một đô thị sùng túc, đời sống của đồng bào không ngừng phát triển lạc nghiệp và an cư.

Ngoài tài đức “Kinh Bang Tế Thế”, Đô Đốc Trương Quân cũng là một danh tướng dũng lược tài ba. Ông đã từng giúp Chúa Nguyễn đánh tan nhiều mưu đồ phản loạn, thảo khấu nổi lên trong vùng, bảo vệ sự yên bình cho dân chúng.

- Năm 1725 (Ất Ty), con trai của Đô Đốc Trần Thượng Xuyên là Tướng Trần Đại Định nối nghiệp cha theo phò Chúa Nguyễn và được phong chức Tổng Binh với tước vị Định Viễn Hầu, chỉ huy hai đạo binh Phiên Trấn và Long Môn. Đến đời cháu là Trần Lực cũng phò Chúa Nguyễn.

Như vậy, cả ba đời họ Trần, cha là Trần Thượng Xuyên, con là Trần Đại Định và cháu là Trần Lực đều là tướng tài được Chúa Nguyễn trọng dụng. Để ghi nhớ công ơn to lớn, mở mang bờ cõi, hưng quốc an dân của Đô Đốc Trương Quân Trần Thượng Xuyên, Chúa Nguyễn đã ban cho đại gia đình họ Trần này một tước vị rất cao quý là:

“NGUYỄN VI VƯƠNG, TRẦN VI TƯỚNG, ĐẠI ĐẠI CÔNG THẦN BÁT TUYỆT.”

Sau này dù Ngài đã quy tiên, nhưng các hoàng đế Minh Mạng và Thiệu Trị một lần nữa tấn phong cho Ngài tước vị cao trọng là:

“THƯỢNG ĐẲNG THẦN TRẦN THƯỢNG XUYÊN”

Ngôi đình Tân Lâm, cạnh bờ sông Đòng Nai trong Thị Xã Bình Trước, Tỉnh Biên Hoà, đã được đồng bào tôn tạo từ năm 1906 (Bính Ngọ) để thờ phượng Đức Ông. Trước năm 1975 (Ất Mão), một con đường chạy theo dọc bờ sông từ Cầu Lạc Bộ Thanh Niên cạnh Nhà Bưu Điện xuyên qua khu chợ Cá đến trước cửa Đình Tân Lâm rồi lên đến trường Sơ Cấp Nguyễn Khắc Hiếu, con đường này được gọi là đường Trần Thượng Xuyên và một trường Trung Học cũng được mang tên Ông đó là trường Trung Học Bán Công Trần Thượng Xuyên cạnh trường Trung Học Công Lập Ngô Quyền nằm dọc theo Quốc Lộ 1. Điều này đã nói lên lòng tôn kính nhớ ơn bậc đại công thần, đại ân nhân đã có công khai phá, mở mang xứ sở và đã “Hiển Thánh” độ trì cho con dân Biên Hoà luôn được bình an theo sở nguyện.

Ngoài việc Tiểu sử và Công nghiệp Đức Thượng Đẳng Trần Thượng Xuyên được ghi vào sử xanh, lòng mến phục và dạ tôn thờ đời đời nhớ ơn Bậc Thần Hoàng bản thổ nay còn được thể hiện ở hai câu liên ở cổng vào khu Cổ Mộ, toạ lạc tại quận Tân Uyên, tỉnh Biên Hoà như sau:

Lộc tâm thiên niên sắc phong Công thần Khai quốc hộ dân xã tắc.

Mỹ lãng cổ định hoàng ân Đô đốc Đại đức bảo an sơn hà

Hằng năm, con dân và thân hữu Biên Hoà luôn qui tụ lại để cử hành Lễ Vía Đức Ông rất long trọng tại Biên Hoà, Việt Nam và ở hải ngoại như tại San Jose, California và tại Houston, Texas, Hoa Kỳ. Công việc này được ghi lại trong hai đoạn ngũ ngôn dưới đây:

*Mỗi năm khí Tiểu Tuyết
Tân Lâm cúng kỳ yên
Cầu Thần hoàng linh kiệt
Hộ trì dân Trấn Biên
Nay “Từ đường” Houston.
Vẫn noi theo mỹ tục
Làm lễ Vía Đức Ông
Với tất lòng bái phục*

Bóng Quê

*Hàng me bên chợ ngày nào
Có còn bóng mát dạt dào như xưa?
Rặng dừa bóng ngã lưa thưa
Bụi tre đâu ngõ bây giờ còn không?
Mấy mươi năm chẳng về thăm
Quê hương còn đó xa xăm dặm ngàn
Thân bằng quyến thuộc ly tan
Có còn nơi đó hay sang nơi nào?
Đông Tây cách biệt âm hao
Lạc loài tí xí nơi đâu để tìm
Nghìn trùng tăm cá bóng chìm
Bao giờ gặp lại để mong hợp đoàn
Còn bao lâu để trở lại nhà
Xuân qua đã muộn Hè đà sang Thu
Đông về tóc đã hoa râu
Trăng tà bóng xế, bao năm đợi chờ
Một mai đất nước đổi cờ
Trời Nam sáng lạng là giờ vinh quang
Ta cùng nhau hát dưới trăng
Nước non hoan lạc hợp đoàn mừng vui.*

Thiên Ân

THÔNG BÁO

Ban Lễ Vía Đức Thượng Đẳng Thần Trần Thượng Xuyên trân trọng thông báo cùng quý đồng hương và thân hữu Lễ Vía Đức Ông năm nay sẽ được tổ chức vào ngày:

Chủ Nhật, 24 tháng 11 năm 2013, từ 11 giờ sáng cho đến 04 giờ chiều, tại Chùa Ông Bồn, 10600 Turtlewood Court. Houston, Texas 77072. (Khu vực nhà hàng Kim Sơn-Bellaire và Thương Xá Linh Qui. Trên đường Bellaire queo vào Tuttlewood chạy thẳng cuối đường sẽ gặp Chùa Ông Bồn.)

Chúng tôi xin được loan tin sớm hầu Quý Vị có dịp sắp xếp công việc để về tham dự buổi lễ năm nay thật đông đảo, cũng như ghi danh đóng góp, phụ giúp trang trí, ẩm thực...

Muốn biết thêm chi tiết qua thư từ xin liên lạc về địa chỉ Hội hoặc điện thoại số 713-922-5638 của Ông Hội Trưởng Lâm Sĩ Đắt.

Phân Ưu

Được tin buồn Đồng Hương Maurice Trang từ trần vào ngày 10 tháng 9 năm 2013, nhằm ngày 06 tháng 8 năm Quý Tỵ, tại Nanterre, France. Hưởng thượng thọ 90 tuổi.

Hội Ái Hữu Biên Hoà xin thành kính phân ưu cùng toàn thể tang quyến. Nguyên xin hương linh Maurice Trang sớm được tiêu diêu nơi Miền Cực Lạc

Đồng Kính Bái

Gia đình Lâm Sĩ Đắt (USA) - Gia Đình Henri Oliot Marie Dung (France) - Gia đình Nguyễn Văn Tài (France) - Võ Văn Phước (France) - Trần Văn Trung (France)

Phân Ưu

Được tin buồn Cụ Ông Lê Ngọc Phú (Nhạc Phụ của đồng hương Đỗ Hữu Phương) sinh năm 1925, từ trần vào lúc 07 giờ sáng ngày ngày 29 tháng 8 năm 2013, nhằm ngày 23 tháng 7 Quý Tỵ, tại Houston, Texas. USA. Hưởng thọ 88 tuổi.

Hội Ái Hữu Biên Hoà xin thành kính phân ưu cùng toàn thể tang quyến. Nguyên xin hương linh Cụ Ông Lê Ngọc Phú sớm được siêu thăng Miền Tịnh Độ.

Phân Ưu

Được tin buồn Cụ Bà Quả Phụ Tôn Thất Tế, nữ danh Phạm Thị Ngọc Lan (Thân mẫu của Anh Tôn Thất Khôi) từ trần vào ngày 22 tháng 8 năm 2013, nhằm ngày 16 tháng 7 năm Quý Tỵ, tại Sài Gòn, Việt Nam. Hưởng thượng thọ 90 tuổi.

Hội Ái Hữu Biên Hoà xin thành kính phân ưu cùng toàn thể tang quyến. Nguyên xin hương linh Cụ Bà Phạm Thị Ngọc Lan sớm được siêu thăng Miền Tịnh Độ.

Đồng Kính Bái

Gia đình Lâm Sĩ Đắt – Gia Đình Nguyễn Văn Lợi

Danh Sách Quý Đồng Hương và Thân Hữu ủng hộ Quỹ Hội

Quỹ Hội và Đặc San 2014: Bác Đào Thế Xương (LA) \$500, Võ Văn Ót (SC) \$100, Phùng Thị Thanh (MD) \$100, Ân Danh (HI) \$100, Huỳnh V. Nhuận (PA) \$50, Nguyễn Đ. Quang (GA) \$20, Mark Nguyễn (OH) \$25, Trần T. Tây (GA) \$30, Nguyễn Ân (MA) \$25, Trang Tú (CA) \$50, Phạm Kim Ngộn (FL) \$20., Bác Sĩ Tiễn Thị Mỹ (France) \$50E, Henri Oliot Marie Dung (France) \$100E.

Tủ Sách Văn Hoá Hội Ái Hữu Biên Hoà: Thầy Phạm Ngọc Quỳnh (Canada) \$200, Đỗ Ngọc Lệ & Phạm Tuấn Tài (Texas) \$200 dollars, Lâm Hoàng Minh (TX) \$ 50 dollars, Cao Đình Danh (TX) \$50 dollars, Lâm Sĩ Đắt (TX) \$1000 dollars, Lâm Ngọc Dung (TX) \$50, Trần Thị Dung (TX) \$500.

**PHỤ BẢN BẢNG TIN HẰNG THÁNG SỐ 116
PHÁT HÀNH NGÀY 01 THÁNG 10 NĂM 2013, TẠI HOUSTON, TEXAS.**

CẶP SÓNG THẦN TẠI VÀM THAM MẠNG

(Bài trích ra từ quyển Biên Hoà Sử Lược Toàn Biên quyển II
của tác giả Lương Văn Lựu, trang 293)

Lê Mai là gái Phố Giang, Nguyễn Khanh là trai Lộc Dã, thuộc dòng khoa bảng. Mai và Khanh biết nhau do một chuyến đò sang sông và cảm nhau như dịp hai người cùng làm chung nhau trong nghề hạ bạc: kẻ câu dầm, người đoi cá.

Khanh là trai lực lưỡng, siêng cần trong nghề lao碌. Mai là gái xuân tươi, đẹp kín đáo, có đức tính nhu hiền. Hai tâm hồn chất phác ấy gặp nhau, là hợp lý lắm.

Họ thành thật yêu nhau bằng một tấm tình mộc mạc và hưởng hạnh phúc trong công việc làm cực nhọc hằng ngày, trước cảnh trời xanh nước biếc và đồng quê êm ả.

Thú gia đình êm ấm, hào hợ của cặp Mai Khanh làm con trai làng ghen tị, nhưt là về thủy mị của Mai khiến cho một vài người cai cơ lính lệ của Quan Lưu Tuấn đem lòng mơ ước.

Thế rồi...

Một hôm Quan Lưu Thủ Dinh Trấn Biên nhận được một lá đơn nặc danh tố cáo Khanh có chân trong dư đảng Huỳnh Tấn chống Phủ Chúa.

Sau một cuộc ruộng xét tại nhà Khanh, vệ binh Lưu Trấn tóm thâu được một ít tài hết xoàng.

Khanh bị bắt và tổng giam.

Nơi ngục thất, một tên lính lệ, vào bực hiền đức, tận tâm chăm nom đến thân tù tội của Khanh. Chàng sanh lòng cảm mến.

Khanh không chút ngần ngại, bày tỏ ý muốn nhường vợ lại cho ân nhân với bức tâm thư sau đây, gởi về cho Mai bằng chữ Nôm:

“Em Mai,

Nếu may thoát khỏi án tử hình, có lẽ anh sẽ bị giam cầm mãi nơi đây và không biết bao giờ mới về được cùng em.

Thôi, tình nghĩa đôi ta chỉ có thể thôi. Em cũng đừng nên buồn. Chẳng qua là số mệnh. Số mệnh bao giờ cũng tàn nhẫn đối với nhân loại.

Anh rất vui lòng mà giới thiệu anh bạn cầm thơ này vốn là ân nhân anh. Chính anh bạn này đây, là vị cứu tinh của anh.

Vốn là người hiền đức, anh thật xứng đáng thay anh, để chu toàn đời sống cho em.

Nhận chấp mỗi duyên thừa với anh ấy, tức là em tưởng nghĩ và yêu anh đó

Anh mong rằng lời nhắn gửi của một tên tù ở trong ngục, sẽ không phải là tiếng vang ở bãi sa mạc. Anh chắc chắn rằng Mai của Khanh sẽ không làm trái ý anh.

Chào vĩnh quyết-

NGUYỄN KHANH

Xem xong bức thơ, Mai gần như bị loạn trí, cảm thấy cơ hồ một tiếng sét đánh ngang đầu.

Nàng oà lên khóc, làm cho Hoàng, ân nhân của Khanh cũng không nén được ngọn trào lòng.

Đang khóc, nàng bỗng ngồi sụp lạy Hoàng:

“Tôi xin thay chồng để đáp tạ ơn sâu của ân nhân, nhưng chuyện vầy duyên cả nước cùng người, thà tôi cam chịu bất tin cùng chồng, chớ tôi không thể làm được.

Đời người con gái, chỉ có chữ trinh là trọng, khi tiết là cao, và lương tâm là quý.

Kiếp sau, tôi nguyện làm thân trâu ngựa để đền bồi ơn người đã thu toàn cho chồng tôi.”

Lạy xong, nàng cầm đầu chạy xuống bên sông, nhảy trảm mình tự ả.

Hoàng không cứu kịp, đành ngơ ngẩn ra về, và tự nguyện giải mối oan tình cho Khanh.

Quả thật về sau, quan trấn thủ mình xét, biết rõ Khanh chịu hàm oan, nên trả tự do lại cho chàng.

Khanh được ra về, đáng lẽ phải vui tươi, nhưng chàng nghe như đứt lòng đoạn ruột, bởi chàng được tin Lê Mai đã tử tiết.

Chàng liền tìm đến bến sông Cù Lao Đồi (hiện giờ ở ngang Vàm Tham Mạng, ngã rẽ vào Bến Gỗ) để trầm mình chết theo Mai.

Bị đưa vào một cảnh huống thật éo le. Hoàng bỗng phát sanh mối sầu vạn cổ, để về sau ôm gày mòn lằn, rồi chết vì chứng bệnh nan y ấy. Người ta chôn xác Hoàng ngay trên bờ sông (thuộc làng Long Sơn bây giờ).

ooOoo

Con sông Đồng Nai chảy từ chợ Biên Hoà xuống Cầu Gành, qua Tân Vạn, đến địa phận làng Long Sơn, thì phình rộng ra trước mũi Cù Lao Đồi, để một ngã tẻ vào Tham Mạng và Bến Gỗ, còn một ngã, chảy thẳng xuống Vàm Tắt.

Khúc sông này nằm giữa một cảnh trí oai nghiêm, thật hoang vắng đìu hiu với những sơn, chiết, mọc um tùm bên bờ Tham Mạng, và chòm huyền vũ bao bọc “Dinh Ông” bên Long Sơn.

Một thời gian sau, nơi đây nổi lên một cặp sóng, làm đắm không biết bao nhiêu nghe thuyền đi lại.

Trước tai hại khốc liệt này, óc tôn thần của giới sông hồ gọi hai làn sóng ấy là “Sóng Thần”. Bao nhiêu việc quái đản đã được bịa ra chung quanh cặp sóng thần, bởi lòng sợ sệt của người trong vùng.

Về mùa gió Nồm, có nhiều lúc trời quang mây tạnh, mà bỗng nhiên nổi lên từ trước mũi Cù Lao Đồi, hai làn sóng cao cuộn cuộn phóng thật nhanh trên mặt sông, để rồi lại đập mạnh vào bờ Long Sơn.

Ở bên Vàm Tham Mạn trông theo, người nhiều óc tưởng tượng sẽ thấy qua cặp sóng ấy, hình đôi con ngỗng to tướng sải cánh dài, lội bay phớt trên mặt nước.

Mỗi lần cặp ngỗng nổi lên, là mang theo hai làn sóng lớn. Lúc ấy vô phước cho những ghe thuyền nào đang ở trong khúc sông, sóng sẽ nhận chìm tất cả.

Cũng chính nơi đây, cách 45 năm về trước, chiếc ghe bơi Ba Voi, nổi danh một thời trong làng đua trên nước, đã bị sóng chụp và tử nạn cả đoàn.

Thủy tai xảy ra rất thường, gia tăng sự sợ sệt của dân chúng và tạo thêm uy linh cho cặp sóng.

Bởi thế về sau, khi đi ngang qua đây, chủ ghe thường hay bày ra lễ cúng Sóng Thần và cầu nguyện bình an.

Dù lỗi thời, hành động ấy cũng đã thành cái lệ.

Cũng nơi khúc sông danh tiếng này, trên bờ Long Sơn giữa Vàm “Cây Quý” và Cầu “Đồng Tròn”, là chỗ trước kia vùi thân xác Hoàng, trong một chòm cây sầm uất, dân làng lập một ngôi Miếu nhỏ. Trong ấy nay còn thờ một mảnh xương dao “Cá Ông” đã chết “ly” đầu từ mấy đời trước.

Vì thế toà Cỗ Miếu được mệnh danh là “Dinh Ông”.

“Dinh Ông” được dựng lên làm chỗ tập trung tín ngưỡng của dân làng và giới thương hồ, trước uy-lực của cặp Sóng Thần.

Cũng cách mấy mươi năm về trước, có một chiếc tàu ngoại quốc từ Sài Gòn ngược sông Đồng Nai, đến ngang Vàm Tham Mạn, hai lượng sóng nổi lên với bóng hình cặp ngỗng lớn.

Trước một hiện tượng lạ như thế, từ trên tàu, họ sã súng bắn xuống.

Một ngọn bông rã, trong khi ngọn kia thoát tan vào bờ Long Sơn. Nước sông bỗng trở nên đỏ ngầu.

Người thích truyện kỳ quái, nhơn cơ hội này, bịa ra chuyện “Sóng Thần” bị bắn ra máu.

Sau cuộc thử thách đó, cặp Sóng Thần mất dạng nơi Vàm Tham Mạn, chỉ còn trên mặt sông những ngọn ba đào dồn dập mỗi khi có gió đưa hơi.

Dầu “Sóng Thần” đã biến, nhưng về uy linh nơi khúc sông trước Cù Lao Đồi vẫn còn tồn tại trong lòng tin của giới thương thuyền. Họ còn giữ mãi cái lệ bày lễ và cúng vái, mỗi khi xuôi ngược ngang qua đoạn sông lịch sử này.

Quả thật cảnh sông rất vắng vẻ, điều hiu, oai nghiêm với một vàm sông bí hiểm, với một toà cỗ. Miếu có rần, rùa ẩn núp với cội Da Thỏ, đường Bình Thung, là nơi trú ngụ của bọn khỉ rừng hung tợn mà cả thôn dân thấy đều kiêng sợ. Muốn vượt qua “Ài Khi” này, dân làng phải đình bộ đội hợp đoàn và võ trang hèo gậy, mới đủ sức cự đương với khỉ.

Lương Văn Lưu

TÂN MẠN BIÊN HOÀ

Nguyễn Văn Đáng

(Cary, North Carolina, USA)

TOÀ HÀNH CHÁNH TỈNH

Toà Hành Chánh, còn có tên mà dân chúng quen gọi là “Toà Bó”. Nguyên là dinh của Quan Bó Chánh Triều Đình Huế, do vị Trấn Phủ cai trị. Thuở đó là một ngôi nhà trệt, khổ nhỏ hẹp.

Đến thời Chánh Tham Biện, người Pháp, là ông A.G. Sartor, năm 1922 cho chỉnh trang lại toàn bộ ngôi nhà, được rộng và lớn hơn với mặt tiền đặt lại hướng ra sông Đồng Nai. Cùng thời gian này, năm 1923 một nhà “thuy tạ” (Cầu Mát) được xây trên sông, đối diện toà hành chánh, cách bờ độ 20m, đi lại từ bờ bằng một cây cầu sắt, ngôi nhà hình vuông, mặt sàn lát gỗ có bốn cạnh, mỗi cạnh độ 6m, nóc có hình bánh ít, chóp cao, ngói đỏ.

Thời Pháp nơi này chỉ dành riêng cho các quan, vui chơi, giải trí, tổ chức những cuộc vui vào các ngày lễ lớn như “Lễ Độc Lập 14 tháng 7” có thi ghe hoa đăng, đua thuyền, thả bắt vịt, thi lội qua sông. Sau này, nơi đây cũng là nơi lý tưởng cho thanh nam, nữ tú cùng đến du ngoạn cảnh hoa viên, dưới những tàn cây sao cây dâu, cây đa to, cao cho bóng mát, không khí trong lành, hưởng những làn gió mát từ sông thổi vào.

Vị tỉnh trưởng đầu tiên là ông Đốc Phủ Sứ Nguyễn Văn Quý, người gốc Tân Uyên. Khi Pháp bị Nhật Bản đảo chánh vào trung tuần tháng 3 năm 1945, trong khi ông đang làm quận trưởng quận Tân Uyên, được mời ra làm tỉnh trưởng tỉnh Biên Hoà.

Đến thời gian năm 1950, tỉnh trưởng Nguyễn Hữu Hậu, ông cho chỉnh trang lại bờ sông, các ao sen, lục bình dọc theo bờ, được lấp lại thành mặt bằng, cho mở cổng chánh ra vào, do ngã mặt tiền bờ sông, phóng con đường: Quai Delanoue, trước toà hành chánh (toà bó) đã có vào năm 1896 (Kỷ Ty), thời vua Tự Đức, nối dài qua khỏi chợ Biên Hoà đến đình Tân Lâm, đổi tên lại là đường Trần Thượng Xuyên.

TOÀ ÁN

Toà án Biên Hoà được xây từ thời vua Minh Mạng, là một công thự nằm trên đường Nguyễn Hữu Cảnh, cách chợ Biên Hoà về hướng Bắc, độ 1 km, thuộc thôn Tân Lại, mặt chính diện ngó thẳng tắp xuống đường Lê Văn Duyệt, nhìn thấy tận sông Đồng Nai. Thời Pháp thuộc, toà ở cấp “hoà giải rộng quyền”, rồi được nâng cấp “Toà Sơ Thẩm”.

Liên cận với toà án, là nhà Ngân Khố tỉnh Biên Hoà (kho bạc). Ông quản trị kho bạc là người Việt Nam, dân Pháp. người dân địa phương chỉ biết và gọi là “ông kho bạc”. Ngôi biệt thự lâu của ông trong một sở đất rộng, cạnh bờ sông Đồng Nai, liền ranh với nhà ông Đốc Học Lê Hữu Vĩnh. Tiếp cận bên phải toà án, là trường “Nữ Tiểu Học”, khu Cây Chàm. Cây Chàm, nguyên nó đã có từ mấy bao trăm năm trước, thân to và cao ngất trời xanh, ở phía Tây Bắc trường Nữ Tiểu Học, bị trốc gốc vào ngày 24 tháng 7 năm 1950, trong một trận bão lớn, ngã nằm trên đường Nguyễn Hữu Cảnh.

SÂN VẬN ĐỘNG

Thẳng góc với trường Nữ Tiểu Học, con đường Phan Chu Trinh dẫn xuống khu sân vận động thành phố Biên Hoà. Nơi đây trước kia là một vùng đầm lầy rộng lớn, chiếm một vùng từ chùa một cột “Phật Bốn Tay”, lấn tràn rộng xuống tận đường Phan Chu Trinh, nước sông Đồng Nai khi thủy triều dâng, nước theo con kinh vào ngập đầm sinh lầy, sự đi lại, trên con đường sỏi đá dọc bờ sông, phải đi qua cây cầu ván đóng đinh.

Đến thời Pháp Thuộc, năm 1900, lấy đất từ khu vực Dốc Sỏi (đầu đường Phan Đình Phùng) đem về lấp vùng đầm lầy này, xây Cầu Lạc Bộ Thể Dục Thể Thao, cho dân Pháp. (Cercle Sportif). Trong đó có sân quần vợt, sân bóng rổ, vận động trường, là nơi tập hợp quần chúng, cũng như quân cán chính vào những cuộc lễ hội, và cũng là sân bóng đá (đá banh), nơi để tranh tài của các đội bóng đá trong tỉnh, và giao lưu với các đội bóng đá tỉnh bạn, đồng thời cũng để phục vụ khán giả tình nhà hâm mộ bộ môn bóng tròn.

Thời Pháp, khi xây dựng sân vận động Biên Hoà, ở nơi cuối cầu môn cánh trái của khán đài (từ cửa chánh đi vô) có dựng một bức tượng Thánh Nữ Jeanne d' Arc (1412-1431), là một nữ anh hùng nhỏ tuổi của dân tộc Pháp, cầm binh đánh bại quân xâm lăng Anh Cát Lợi. Chiếm lại thành phố Orleans (Tây Nam, Paris). Sau khi bà mất, dân Pháp tôn sùng, kính trọng nên tặng cho bà là Thánh Jeanne d' Arc. Đến sau này, thời Phong Trào Thanh Niên Tiền Phong năm 1945, nhiệt tình sôi máu đảo, tham gia đoàn thể chống Pháp, họp tại sân vận động Biên Hoà, thanh niên, thanh nữ đồng vác tầm vong, đi diễn hành trong sân, vừa hát bài quốc ca “Tiếng Gọi Thanh Niên” (của Lưu Hữu Phước), khí thế đàng đàng.

Số thanh niên trí thức, họ đi bồi bỏ các tên bảng hiệu viết bằng tiếng Pháp, luôn đó số đồng thanh niên tiên phong, dùng xà beng, búa, đục, nạy xô sập tượng Thánh Jeanne d' Arc. Đến thời tổng thống Ngô Đình Diệm, sân vận động đổi tên lại là Sân Vận Động Cộng Hoà. Cầu lạc bộ thể dục thể thao của Pháp (cercle Sportif), đổi sang dùng làm Văn Phòng Hành Chánh Vùng III.

Bài viết dựa theo một số tài liệu sưu tập và trí nhớ, kính xin quý bậc trưởng thượng, quý đồng hương miễn thứ lỗi lầm hay thiếu sót. Chúng tôi đóng góp bài viết này mong được dự phần vào việc bảo lưu văn hoá tỉnh nhà Biên Hoà. Trân trọng.